

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

МІФ І МІФОЛОГІЧНІ НАРАЦІЇ В КУЛЬТУРІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітньо-професійна програма	Культурологія
Форма навчання	Денна
Курс	I
Семестр	I

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол

засідання кафедри культурології

№ 5 від «24» червня 2020 р.

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Виіркова
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 1 курс
		Семестр - 1 семестр
		Лекції – 30 год.
		Практичні (семінарські) – 24 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота - 86 год.
		Консультації - 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

ІІ. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Головей Вікторія Юрївна**

Науковий ступінь: **доктор філософських наук**

Вчене звання: **професор**

Посада: **завідувач кафедри культурології, професор**

Контактна інформація: моб. тел. 095 5918009, 067 3343073, *ел. адреса:*

V_golovey@ukr.net

Дні занять: вересень-грудень 2020. Розклад занять:

<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>

ІІІ. Опис дисципліни

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Програма навчальної дисципліни “Міф і міфологічні нарації в культурі і медіа” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності “Культурологія”. Предметом вивчення навчальної дисципліни є міф як символічна форма культури та його трансформації в сучасному медіа-середовищі. В запропонованому курсі міф розглядається у філософсько-культурологічному аспекті, передусім, як символічна форма культури, яка певним чином структурує людське життя, інтегрує смисли, задаючи парадигми людській діяльності. Перший змістовний модуль курсу присвячений розгляду основних етапів теоретичного осмислення міфу, систематизації та критичному аналізу провідних концепцій міфу від античності до постмодерного дискурсу. В другому змістовному модулі висвітлюються структура та функції міфів, особлива увага приділяється аналізу історичних трансформацій міфу та виявленню міфологічних нарацій у сучасній культурі (у ЗМІ, політиці, ідеології, кінематографі, відеоіграх, літературі та мистецтві тощо).

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Історія і теорія культури», «Філософія», «Культура і релігія», «Медіакультура» тощо.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни “Міф і міфологічні нарації в культурі і медіа” є вивчення міфу як символічної форми культури та аналіз його трансформацій в сучасному медіа-середовищі. Основними завданнями вивчення дисципліни “Міф і міфологічні нарації в культурі і медіа” є формування навичок культурологічного аналізу міфу, його структурних та функціональних характеристик на базі ґрунтового вивчення культурно-історичних джерел та наукової літератури; цілісне бачення міфу як складного, універсального, багаторівневого культурного феномену; осмислення еволюції міфологічної свідомості в контексті розвитку культури.

4. Результати навчання (компетентності).

- знати основні напрями теоретичного осмислення міфу;
- зміст провідних філософсько-культурологічних концепцій міфу;
- етимологію та семантичну багатозначність категорії “міф”;
- типологію, видову та функціональну специфіку міфів;
- трансформації міфу в медіа-середовищі;
- фактори деміфологізації і реміфологізації в контексті медіакультури;
- аналізувати історико-культурний контекст певної міфологічної традиції;
- володіти навичками компаративного та структурно-функціонального аналізу міфів;
- визначати специфіку та типологічні особливості міфів в контексті сучасної медіареальності;
- виявляти елементи міфологічної свідомості в сучасній медіакультурі;
- визначати небезпеку використання неоміфології з метою корисливого маніпулювання свідомістю людей.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем <
--

Тема 4. Новітні концепції міфу	18	4	4			10	Р/4
Модульна контрольна робота							МКР/30
Разом за змістовим модулем 1	68	14	12		4	40	46
Змістовий модуль 2. Структура та функції міфів							
Тема 5. Структура міфологічної свідомості.	18	4	2			10	ДС/4
Тема 6. Функції міфів в культурі.	22	4	4		2	12	ДС/4
Тема 7. Типологія міфів.	20	4	2		2	12	Р/4
Тема 8. Міфологічні нарації в контексті сучасної медіакультури.	22	4	4		2	12	РМГ/4
Модульна контрольна робота							МКР/30
Разом за змістовим модулем 2	82	16	12		6	46	46
Індивідуальне завдання							ІНДЗ/8
Усього годин	150	30	24		10	86	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ІНДЗ – індивідуальне завдання, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Синкретизм міфологічної свідомості.	10
2	Гесіод як перший систематизатор античних міфів. Філософсько-символічна інтерпретація міфу у вченні Платона.	10
3	Порівняльна характеристика міфологічного та раціоналістичного світогляду.	10
4	Міфологія як творче лоно мистецтва.	10
5	Філософсько-ультурологічний зміст лінгвістичної концепції міфу О.Потебні.	10
6	Порівняльний аналіз концепцій міфологічного мислення, розроблених К.Леві-Брюлем та К.Леві-Стросом.	12

7	Багатоманітність соціальних функцій міфу за роботою Е. Дюркгайма “Первісні форми релігійного життя”.	12
8	Філософсько-культурологічні аспекти сучасної міфотворчості.	12
	Разом	86

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов’язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомі причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (*проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе*) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати обману й академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не вашими особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Диференційований залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 1-му семестрі. Студентам, що не з’явилися на диференційований залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

***Максимальна кількість балів,
яку може отримати студент за види навчальних робіт:***

Семінарські заняття – (за роботу на одному занятті – 4 бали; у тому числі – відповідь на питання – 3 бали, доповнення – 1 бал) – 32 бали;

індивідуальне навчально-дослідне завдання – 8 балів;

модульна контрольна робота №1 – 30 балів;

модульна контрольна робота №2 – 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;

- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- опрацювання літератури: кількісні і якісні параметри;
- творчий підхід, самостійність мислення.

Повне й глибоке змістовне розкриття питань по темі оцінюється 4 балами; достатній рівень розкриття – 3 балами; часткове розкриття – 2 балами; поверхнєве й неповне розкриття – 1 балом; якщо зміст теми зовсім не розкрито – 0 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до заліку

1. Визначення поняття «міф»: етимологія і семантика.
2. Проаналізувати культуротворчий потенціал міфу.
3. Описати типову структуру міфу.
4. Космогонічні міфи.
5. Родовий лад і первісна міфологія.
6. Календарні міфи. Циклічний сакральний час.
7. Міф в контексті античної культури.
8. Міфи ініціації (посвячення).
9. Визначити культуротворчий потенціал міфу.
10. Висвітлити проблему типології міфів.
11. Філософія міфу Дж.Віко.

12. Проаналізувати функції міфів в культурі.
13. Міф як естетичний феномен у філософії романтизму.
14. Основні напрями критики міфу.
15. Лінгвістична та антропологічна концепція міфу.
16. Есхатологічні міфи.
17. Функціоналістична теорія міфу Б. Малиновського.
18. Міфи та ритуали оновлення.
19. Теорія міфу у психоаналізі.
20. Символічна структура міфу.
21. Символічна теорія міфу Е. Кассіра.
22. Міфологічний вимір міської культури.
23. Архетипічна структура міфологічної свідомості за К.-Г. Юнгом.
24. Міфологеми повсякденної культури.
25. Діалектика сакрального і профанного в міфі.
26. Міфологічні нарації в сучасній медіакulturі.
27. Причини і наслідки деміфологізації культури.
28. Солярна міфологія і символіка.
29. Міф як об'єкт раціоналістичної критики у філософії французького Просвітництва.
30. Специфіка нео-міфів сучасності.
31. Міфи і засоби масової інформації.
32. Структуралістична концепція міфу К. Леві-Строса.
33. Ідеологічні міфологеми в сучасному кінематографії.
34. Секуляризація як фактор деміфологізації культури
35. Мистецтво і міф.
36. Міфологічні нарації в сучасній медіакulturі (у ЗМІ, кінематографі, відеоіграх, медіамистецтві тощо).

Примірна тематика ІНДЗ (творчих робіт, есе):

1. Культуротворчий потенціал міфології.
2. Філософсько-символічна інтерпретація міфу в епоху античності.
3. Есхатологічні міфи: соціокультурний аспект.
4. Критичний аналіз міфу в теоріях представників французького Просвітництва (Фонтенель, Вольтер, Дідро, Монтеск'є).
5. Нігілістична концепція міфу Ф. Ніцше.
6. Квазі-міфологія сучасної епохи.

7. Різновиди міленаристських міфів: історія і сучасність.
8. Архетипи міфологічної свідомості.
9. Міфи про взаємодію чоловічого і жіночого начал: культурологічний аналіз.
10. Темпоральна структура міфу.
11. Міф про «вічне повернення» в контексті теорії циклічного характеру культурного розвитку.
12. Античні міфи про жертвопринесення богів і християнство.
13. Структура і морфологія міфу.
14. Солярна міфологія і символіка.
15. Міфологія і символіка водних стихій.
16. Сакральний простір міфу.
17. Символіка священного простору міфу.
18. Функціональний аспект міфів.
19. Міф як естетичний феномен у філософії романтизму.
20. Антропологічна теорія міфу.
21. Міфологія і розвинуті релігії.
22. Міфологія давніх слов'ян.
23. Міфологічне підґрунтя української фольклорної традиції та професійної літературно-художньої творчості.
24. Трансформації міфу в сучасній культурі.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Барт Р. Миф сегодня // Избран. работы: семиотика, поэтика / Р. Барт. – М., 1989. – С. 2–130.
2. Барт Р. Мифологии / Р. Барт. – М., 1996. – 212 с.
3. Бачишин В.А. Искусство и мифология / В.А. Бачишин. – М., 1987. – 186 с.
4. Гадамер Г.-Г. Миф в эпоху науки // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. – К., 2001. – С. 106 – 118.
5. Головей В. Миф та міфологічні нарації в сучасній медіакulturі: семіотичний аспект // Науковий вісник Східноєвропейського

- національного ун-ту імені Лесі Українки. Філософські науки. – 2018. – № 10 (383). – С. 23-28.
6. Голосовкер Я.З. Логика мифа / Я.З. Голосовкер. – М., 1987. – 302 с.
 7. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя / Е. Дюркгайм. – К., 2002. – 424 с.
 8. Золотарев А.М. Родовой строй и первобытная мифология / А.М. Золотарев. – М., 1964. – 114 с.
 9. Кассирер Э. Философия символических форм: Введение / Э. Кассирер // Культурология. XX век : Антология. – М., 1995. – С.163–212.
 10. Кассирер Э. Эссе о человеке. Введение в философию человеческой культуры / Э. Кассирер // Избранное. Опыт о человеке. – М., 1998. – С. 524-568.
 11. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу / Ф.Х. Кессиди. – М., 1972. – 284 с.
 12. Леви-Брюль Л. Сверхестественное в первобытном мышлении / Л. Леви-Брюль ; [пер. с фр.]. – М. : Педагогика-Пресс, 1994. – 608 с.
 13. Леви-Строс К. Первобытное мышление / К. Леви-Стросс. – М. : ТЕРРА – Книжный клуб; Республика, 1999. – 392 с.
 14. Леви-Строс К. Структура мифа / К. Леви-Стросс // Вопросы философии. – 1970. – № 7. – С. 21-28.
 15. Леви-Строс К. Структурна антропологія / К. Леви-Стросс. – К. : Основи, 1997. – 387 с.
 16. Леви-Строс К. Що таке міф? // Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. – К., 1998. – С. 432-437.
 17. Лосев А.Ф. Диалектика мифа // Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. – М., 1990. – С. 154–186.
 18. Лосева И.Н. Миф и религия в отношении к рациональному познанию / И.Н. Лосева // Вопросы философии. – 1992. – № 7. – С. 17–22.
 19. Лотман Ю.М., Успенский Б.А. Миф – имя – культура // Избр.статьи: В 3-х т. – Т.1. – Таллин, 1992. – 242 с.
 20. Малиновский Б. Миф в примитивной психологии / Б. Малиновский // Магия, наука и религия. – М., 1998. – С.92-144.
 21. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа / Е.М. Мелетинский. – М., 1976. – 304 с.
 22. Ницше Ф. Рождение трагедии, или Эллинство и пессимизм // Ницше Ф. Соч.: В 2-х т. – Т.1 – М., 1990. – С.222–280.
 23. Павлюк Л.С. Знак, символ, міф у масовій комунікації / Л.С. Павлюк. – Львів, 2006. – 112 с.
 24. Парандовський Ян. Міфологія / Я. Парандовський. – К.1977. – С.6–25.
 25. Потебня А.А. Слово и миф / А.А. Потебня – М., 1989. – 218 с.
 26. Савельева М. Основні проблеми міфології культури // Культурологія / Упоряд.: О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. – К., 2005. – С.158–193.
 27. Тахо-Годи А. Анитичная мифология / А. Тахо-Годи. – М.,1986. – 380 с.
 28. Тиллих П. Динамика веры (підрозділ “Символы и мифы”) / П. Тиллих // Избранное: теология культуры. – М., 1995. – С. 164–168.

29. Фрейденберг О.М. Миф и литература древности / О. Фрейденберг. – М., 1998. – 390 с.
30. Хьюбнер К. Истина мифа / К. Хьюбнер. – М., 1996. – 186 с.
31. Шеллинг Ф. Введение в философию мифологии // Шеллинг Ф. Соч.: В 2-х т. – Т.2. – М., 1989. – С. 48–186.
32. Шеллинг Ф. Философия искусства. – М., 1996. – 322 с.
33. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде. – М., 1995. – 214 с.

Додаткова література:

1. Античные мифы и легенды. – М., 2012. – 428 с.
2. В мире мифов и легенд. – СПб., 2010. – 236 с.
3. Головей В. Ю. Культурологія міфу: Робоча навч. прогр. із метод. рекомендаціями. / В. Ю. Головей. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2017. 26 с.
4. Лосев А.Ф. Миф – Число – Сущность / А.Ф. Лосев. – М., 1994. – 434 с.
7. Мириманов В.Б. Искусство и миф / В.Б. Мириманов. – М., 1997. – 318 с.
2. Міфи народів світу / Автор-упорядник О.Бондарук. – Львів, 1997. – 306 с.
3. Пятигорский А.М. Мифологические размышления: Лекции по феноменологии мифа / А.М. Пятигорский. – М., 1996. – 284 с.
4. Топоров В.Н. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического: Избранное / В.Н. Топоров. – М., 1995. – 309 с.
5. Элиаде М. Трактат по истории религий. В 2 т. – Т. 1 / М. Элиаде. – СПб, 1999. – 204 с.
6. Юнг К.-Г. О современных мифах / К.-Г. Юнг. – М., 2004. – 204 с.